1944/00.04.00/2024

Talouspalvelut

02.04.2024

Pohjois-Savon hyvinvointialueen lausunto; HE 2/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

11 §. Hyvinvointialueiden seuranta, ohjaus ja laillisuusvalvonta.

Pykälään täydennettäisiin valtiovarainministeriön tehtäviä. Valtiovarainministeriö vastaisi hyvinvointialueiden talouden ja toiminnan yleisestä ohjauksesta sekä sovittaisi yhteen valtioneuvostossa tehtävää hyvinvointialueiden ohjausta.

Pohjois – Savon hyvinvointialue kannattaa valtiovarainministeriön roolin selkeyttämistä ministeriöiden välisessä työnjaossa. Hyvinvointialueiden suuntaan on näkynyt se, että ministeriöt ovat toimineet koordinoimattomasti esimerkiksi lisälainanottoneuvotteluissa ja erilaisia kyselyjä tehdessään.

12 §. Hyvinvointialuetalous osana julkisen talouden suunnitelmaa.

Pykälään lisättäisiin maininta valtioneuvoston asettamien finanssipoliittisen tavoitteiden ottamisesta huomioon hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön ja ohjauksen valmistelussa. Finanssipoliittisten tavoitteiden huomioon ottamisella varmistettaisiin osaltaan, että ministeriöiden ohjaus olisi kokonaisuutena yhdensuuntaista ja tukisi valtion julkista taloutta koskevia tavoitteita. Finanssipoliittisten tavoitteiden huomioon ottaminen tarkoittaisi siten, että tavoitteet otetaan huomioon myös toimintaan ja palvelutuotantoon kohdistuvassa ohjauksessa sekä lainsäädännön valmistelussa.

Ohjauksella ei voitaisi sivuttaa laissa säädettyjä oikeuksia ja velvoitteita ja siinä tulisi luonnollisesti ottaa huomioon perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen sekä muut hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat politiikkatavoitteet, vaikka valtioneuvoston päättämät finanssipoliittiset tavoitteet lisättäisiin pykälään.

Pohjois – Savon hyvinvointialueen mielestä hyvinvointialueiden talous on olennainen osa valtion taloutta, koska hyvinvointialueiden rahoitus on merkittävä osa valtion budjettia. Tällä hetkellä hyvinvointialueiden toiminta ja talous ei ole tasapainossa, koska hyvinvointialueet tekevät merkittäviä alijäämiä sekä vuonna 2023. Vuoden 2023 rahoitusta korjataan vuoden 2025 rahoituksessa. Rahoituksen jälkikäteinen korjaus parantaa hyvinvointialueiden tilannetta, mutta samalla viivästyttää talouden tilannekuvan muodostamista hyvinvointialueella.

Finanssipoliittisten tavoitteiden korostaminen ilman hyvinvointialueiden koskevien velvoitteiden purkamista johtaa valtion ohjaukseen, jossa hyvinvointialueiden toiminta on jatkuvassa ristiriidassa toimintaa ohjaavan lainsäädännön kanssa. Pohjois – Savon hyvinvointialueen mielestä valtion finanssipolitiikan ja toimintaa ohjaavan lainsäädännön tulee kehittyä siten, että hyvinvointialueet selviytyvät velvoitteistaan.

12 a §. Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet.

Lakiin lisättäisiin uusi pykälä hyvinvointialueiden tehtäviä koskevista valtakunnallisista tavoitteista. Pykälä korvaisi nykyiset sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n sekä pelastustoimen järjestämislain 8 §:n, jotka kumottaisiin.

Edellä mainituissa laeissa säädetään nykyisellään erikseen sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisista tavoitteista ja pelastustoimen valtakunnallisista tavoitteista, jotka valtioneuvosto erikseen vahvistaa nelivuotiskausittain. Nykyisten erillisten tavoitteiden sijasta valtioneuvosto vahvistaisi vähintään joka neljäs vuosi yhtenäiset hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valta-kunnalliset tavoitteet, joissa otettaisiin huomioon sekä sosiaali- ja terveydenhuollolle että pelastustoimelle asetettavat tavoitteet.

Pohjois – Savon hyvinvointialue kannattaa valtakunnallisten tavoitteita koskevien säädösten siirtämistä hyvinvointialuelakiin. Pohjois – Savon hyvinvointialue kannattaa myös pykälässä esitettyjen valtakunnallisten tavoitteiden kirjaamista lakiin. Esimerkiksi kansallisen tason strateginen suunnittelu on välttämätöntä hyvinvointialueiden toiminnan kannalta. Tällöin hyvinvointialueiden ja kansalaisten on helpompi hahmottaa mitkä ovat käynnistetyn uudistuksen tavoitteet. Tavoitteiden toteutumisen seuranta on myös tärkeää, jotta toiminnan suuntaa voidaan tarvittaessa muuttaa.

13 §. Hyvinvointialueneuvottelukunta.

Pykälää muutettaisiin siten, että siinä huomioitaisiin neuvottelukunnan tehtävien laajentuminen ja myös neuvottelukunnan nimi muuttuisi. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 23 §:n ja pelastustoimen järjestämislain 9 §:n säännökset erillisistä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen neuvottelukunnista kumottaisiin ja näiden neuvottelukuntien tehtävät yhdistettäisiin hyvinvointialuetalouden ja –hallinnon neuvottelukuntaan, josta muodostettaisiin uusi hyvinvointialueneuvottelukunta. Neuvottelukunnan nimen muuttuminen otettaisiin huomioon pykälän otsikossa.

Pohjois – Savon hyvinvointialue mielestä on ollut tärkeää, että hyvinvointialueita varten on perustettu neuvottelukuntia. Toiminnan kehittyessä pidämme kannatettavana, että erilliset neuvottelukunnat yhdistetään. Tällöin syntyy parempi kokonaisnäkemys hyvinvointialueiden toimintaan. Koska neuvottelukunnan toimialasta tulee laaja, kannatamme jaostojen perustamista esimerkiksi talousasioiden käsittelyä varten.

13 a §. Neuvottelut hyvinvointialueen kanssa.

Pykälä olisi uusi. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 24 §:ssä ja pelastustoimen järjestämislain 10 §:ssä säädetään nykyisin ministeri

öiden neuvotteluista alueiden kanssa. Ehdotetussa pykälässä ministeriöiden ja hyvinvointialueiden neuvotteluja koskevat säännökset koottaisiin hyvinvointialuelakiin ja neuvottelujen tarkoitusta ja sisältöä koskevaa sääntelyä muutettaisiin. Samalla järjestämislakien neuvotteluja koskevat pykälät kumottaisiin.

Pohjois – Savon hyvinvointialue kannattaa sitä, että valtiovarainministeriö koordinoisi valtion puolelta hyvinvointialueiden kanssa käytäviä neuvotteluita. Kannatamme myös hyvinvointialueien taloudenpidon ottamista mukaan neuvotteluihin. Vuoropuhelun lisääminen varmistaa molemmin puolisen ymmärryksen hyvinvointialueiden ja valtion taloudesta. Joustavien menetelmien hakeminen esimerkiksi yhteisneuvotteluilla hyvinvointialueiden kanssa on myös kannatettavaa.

Kuopiossa 2.4.2024

Kari Janhonen
talousjohtaja
Pohjois-Savon hyvinvointialue